

Wijffels had ingezien dat deze ingreep grote onrust kon wekken bij de ondernemers in het algemeen en had dan ook in een toelichting op zijn ontwerp-wetsbesluit een passage opgenomen, waarin verklaard werd dat deze vèrstreckende ingreep in de mijnen niet bedoeld was als voorbeeld voor andere bedrijfstakken. Die passage miste haar effect. Toen tot het bestuur van de Hoofdgroep Industrie (een onderdeel van de organisatie van het bedrijfsleven die tijdens de bezetting door een commissie onder voorzitterschap van mr. H. L. Woltersom was voorbereid) doordrong dat de mijndirecties niet eens de gelegenheid hadden gekregen hun opinie over de nieuwe regeling aan het kabinet kenbaar te maken, zond dat bestuur op 18 juni een brief aan de ministerraad waarin zowel tegen het Mijnstatuut als tegen de wijze waarop de mijndirecties waren behandeld, krachtig werd geprotesteerd – in dat protest werd er op gewezen dat het kabinet nu ten aanzien van de mijnindustrie (en zou het daar bij blijven?) veel verder ging dan de in de Stichting van de Arbeid samenwerkende vakcentrales en centrales van werkgevers wensten. Het kabinet legde dat protest terzijde; het deed hetzelfde met het afwijzend advies van de Raad van State die, slechts vier man sterk, in zijn eerste vergadering was bijeengeroepen louter om zich over het Mijnstatuut te beraden. Dat statuut werd, aldus de verontwaardigde notitie van staatsraad mr. P. J. M. Aalberse, 'op de valreep' afgekondigd: op 20 juni nl., vier dagen voordat Wijffels zijn portefeuille zou overdragen.

Ook ten aanzien van het noodparlement bestond de mogelijkheid dat Gerbrandy's laatste kabinet 'op de valreep' een wetsbesluit aan de koningin zou voorleggen.

Deze zaak had in Londen tot grote verdeeldheid geleid tussen de ministers en de koningin: de ministers hadden in september '44 een uitgewerkte regeling aan de koningin voorgelegd maar zij had geweigerd (het gehele kabinet had die weigering 'constitutioneel ontoelaatbaar' geacht¹) het desbetreffende concept-wetsbesluit te ondertekenen: dat was, had zij gemeend, een materie die pas na de bevrijding in een 'vernieuwd' Nederland geregeld mocht worden en ten aanzien waarvan zij in elk geval de opinie wenste te kennen van de georganiseerde illegaliteit, t.w. van de kort tevoren gevormde Grote Adviescommissie der Illegaliteit, de GAC, die zij zag als de stem van haar volk van 'helden en heldinnen', als 'het natuurlijke parlement', zoals zij in die tijd eens tegen Gerbrandy zei.² Om die opinie te kennen had zij eind september (buiten voorkennis

¹ O. C. A. van Lidth de Jeude: 'Dagboek', 20 sept. 1944. ² Gerbrandy citeerde deze uitlating in de kabinetsvergadering van 10 oktober '44.